

osoby v oboru soukromoprávním bezvýjimečně příslušnosti občanských soudů (§ 33, odst. 3. br. zák.). Není zvláštních civilních soudů vojenských.

Tím odpadá při naší úvaze důvod jednotné organizace civilního a trestního soudnictví. Vojenský soud může v obviněném spatřovati pouze pachatele trestného činu a nikoli též dlužníka poškozeného. Žádati tedy, aby vojenský soud rozhodoval též o soukromoprávních následcích trestného činu bylo by právě tolik, jako žádati, aby na př. občanský trestní soud rozhodoval o právních následcích trestného činu, pokud spadají v obor práva veřejného. Proto²⁰⁾ vojenské soudy nerozhodují nikdy o jiných než trestněprávních následcích trestného činu.²¹⁾

(Dokončení.)

Z P R Á V N Í P R A K S E

Vliv úlev podle vládních nařízení čís. 250/1935 Sb. z. a n. a čís. 251/1935 Sb. z. a n. na spory.

Odvolací soud v B. zrušil usnesením ze dne 5. I. 1937 rozsudek okr. soudu, jímž byl dlužník, domáhající se úlev podle vlád. nař. č. 251/35, odsouzen zaplatiti žalobci celou dlužnou pohledávku do 14 dnů pod exekucí, bez ohledu na zmíněnou námitku předčasnosti žaloby, dle názoru okresního soudu v řízení sporném nepřipustnou.

Odvolací soud vycházel z názoru, že předpis § 13 cit. vlád. nař. ponechává sice původní »splatnost« pohledávky nedotčenu, že však odsunuje její »žalovatelnost«, takže odsuzujícímu rozsudku podle žaloby brání ustanovení § 406 c. ř. s. Poukázal zvláště na rationem legis, dovozuje, že zmíněné předpisy chtějí zemědělcům nezaměstnanému zajistě poskytnouti v neposlední řadě i ochranu před útratami sporu a exekuce na pohledávky, jež tito dlužníci jsou oprávněni spláceti v míře zvláštními předpisy stanovené. Této zásadě by se přičil postup, odkazující námitky z důvodu ochranných předpisů, teprve do řízení exekučního.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 8. IV. 1937, číslo jednací R II 79/37-3 zrušil usnesení odvolacího soudu s tímto odůvodněním:

²⁰⁾ Dův. zpráva (Mot. 189 a 221) k návrhu voj. tr. ř. pro spol. brannou moc č. 1510 příl. stenogr. prot.

²¹⁾ Tak podle našeho v. tr. ř. (zák. č. 131/12 ř. z.), německého Reichsmilitärstrafprozeßordnung z 1. II. 1898, franc. Code just. militaire pour l'armée de terre, Code just. mil. pour l'armée de mer atd. že však de lege ferenda není věc zcela mimo diskussi, toho důkazem jest, že býv. rak. voj. trestní řád z 31. XII. 1768 upravoval v §§ 331 až 343 řízení o soukromoprávních nárocích velmi zevrubně.

»Nejvyšší soud dovodil v rozhodnutí číslo 15501, 15549 sb. n. s., že soud v procesu nemá dbáti námitek žalovaného, prýsticích z vlád. nař. č. 250/35 Sb. zák. a nař., nýbrž, že musí vynéstí rozsudek nehledě k úlevám, jež žalovaný z tohoto titulu uplatňuje, poněvadž tyto úlevy mají býti uplatňovány teprve v řízení exekčním.«

Nadhozenou otázkou náhrady útrat se blíže nezabýval.

Budiž mi proto dovoleno přičiniti z tohoto důvodu k tomu několik poznámek (viz též: Soudcovské listy, č. 1 ex 1937):

I ze slovního obsahu § 13 vlád. nař. č. 250/35, 251/35, nelze vyvoditi, že by tento předpis stanovil, že někdejší splatnost pohledávky v celém původním rozsahu neztenčeně trvá. Předpis tento jen uvádí, chtěje blíže vymeziti pohledávky, jichž se týká, že tu běží o takové, které se staly splatnými před určitým datem.

Není tu důrazu na pojmu »splatnosti«, nýbrž na době, kdy se tak stalo. Ještě lépe vysvitne tato zásada srovnáním s předpisem § 22 vl. nař. č. 250/35 — § 21 vlád. nař. č. 251/35, kde se mluví o možnosti získati výhod těchto předpisů i ohledně pohledávek, které se stanou splatnými v budoucnosti do určité doby. Jsou-li těmito dvěma předpisy jen vymezeny dvě skupiny pohledávek, při čemž jako kritérium slouží doba, do kdy se staly neb stanou splatnými podle smlouvy samé, stanoví § 13 dále přímo, že dlužník takových pohledávek není zavázán platiti více, než zároveň zákon připouští. V tom spočívá úleva, poshovění dlužníkům těchto kategorií. Není-li dlužník zavázán plniti, nemá věřitel práva to po něm požadovati, žalobou vymáhati.

Také pojem »splatnosti« po rozumu § 406 c. ř. s. jest jen totožným s pojmem »žalovatelnosti«. Prof. dr. J. Sedláček (»Právní praxe«, čís. 1 ex 1936) rozlišuje tyto druhy poshovění: 1. splatnost i žalovatelnost původní zachována, povolen jen odklad exekuce; 2. splatnost zachována, pouze žalovatelnost a exekvovatelnost odsunuta, to jest, dlužník je po době původní splatnosti v objektivním prodlení, jest legitimován plniti, věřitel je povinen přijati; 3. splatnost přímo zákonným předpisem odložena na pozdější dobu.

Podle § 13 cit. vlád. nař. splatnost původní zůstává, pohledávka není ale před dobou, zákonem přímo stanovenou, vůbec vymahatelná.

Zásada § 406 c. ř. s. brání odsouzení k celé pohledávce, bez ohledu na úlevy, uplatňované ve sporu námitkou předčasnosti.

Předpisy § 3 a § 13 cit. vlád. nař. zajisté předpokládají, že dlužník jest zemědělec, to jest, že jest jím právě v době, kdy dotčenou individuální úlevu uplatňuje. Cit. rozhodnutí nejvyššího soudu k tomu zdůrazňuje, že tato doba není totožnou s dobou vynešení rozsudku. Než k právům, která poskytuje cit. vlád. nař. určitým dlužníkům, nenáleží jen možnost platiti v dobu zákonem stanovenou splátky, nýbrž — a to především — i brániti se úspěšně dalekosáhlejším, zákonu odporujícím nárokům věřitelovým

v každé době. Tak jest tomu jistě i v případě žaloby na zaplacení celé pohledávky za účinnosti vlád. nař. Tu dlužník proti takové žalobě právě námitkou předčasnosti se dovolává zákonné ochrany, ve sporu uplatňuje nárok na úlevy, což předpokládá, že v té době, ve sporu, zvláště v době rozsudku jest zemědělcem. Proto nutno to zjišťovati již ve sporu, aby bylo lze rozřešiti právní otázku, zda a pokud žalovaný požívá ochrany i vůči žalobnímu nároku. Tomu nevádí možnost, že snad později nárok na úlevy ztratí.

Předpis § 24 vlád. nař. č. 251 — § 25 č. 250 nemá významu pro rozhodnutí naší otázky. Mají jím býti odklizeny jen pochybnosti, zda exekuční titul netvoří novou obligaci, pro kterou, důsledkem jejího pozdějšího vzniku, by případně neplatily úlevy. (Dr. K. Loula: »Úlevy při splácení pohledávek 1935.«). Slova »nelze vymahati« (odst. 4, § 13 cit.), jistě nepřesná, dostávají pravý smysl ve spojitosti »na základě směnky«. Poněvadž »směnka« není ještě exek. titulem, může býti tu míněna jen cesta sporu.

Ze zákona samého nelze tedy dovoditi nepřípustnost námítky předčasnosti ve sporu proti zemědělcům — nezaměstnaným, dovolávajícím se takto ochrany cti vlád. nař.

Ratio legis to přímo vylučuje.

I když tyto předpisy jako výjimečné dlužno vykládati restriktivně, se zřetelem na zájmy věřitelovy, přece zase nesmí býti vykládány tak, aby trpěly zájmy dlužníkovy. Dlužník, nezaměstnaný-zemědělec, má býti zajisté především chráněn proti bezohlednému vymáhání pohledávek, a ušetřen tak zvláště dalších útrat. Kdyby byl vydán jako dříve, bez možnosti obrany již ve sporu, žalobě věřitelově i jeho exekuci k vydobytí celé pohledávky, byl by odsuzován nejenom zcela zbytečně, nýbrž i nezaviněně k útratám sporu i k útratám exekučním. Ochrana dle § 45 c. ř. s. jest tu přece nemožna. Bude-li odsouzen takový dlužník k zaplacení celé pohledávky do 14 dnů pod exekucí, dospěje se nutně k výsledku, že dlužník, který podle zákona platiti nemusí, který také dle zákona se chová, jest zároveň odsouzen dle § 41 c. ř. s. i k placení procesních útrat, bude nucen nésti též útraty povolení exekuce, mnohdy dosti značné, a dokonce i útraty dalšího řízení, které v rámci řízení exekučního teprve bude provedeno, navrhne-li odklad exekuce, aby si zachoval zákonné úlevy. Tyto důsledky nesrovnávají se s duchem ochranných předpisů a musely by zanechaty v postiženém pocit křivdy, když na jedné straně zákon mu dává úlevu v placení a na druhé straně jiný zákon mu placení ukládá a kromě toho i útraty sporu a exekuce.

V každém takovém případě bude tedy nutno probírat i v řízení exekučním námitky dlužníkovy a prováděti všechny důkazy, jež obě strany pro i proti nabízejí. Nutno prozkoumati, zda jsou tu výjimky rázu objektivního a zvláště subjektivního, vylučující spornou pohledávku ze zákonné ochrany. Bude třeba zjišťovati sporné skutkové okolnosti, rázu dalekosáhlého a spletitého, jichž řešení přímo se vymyká podstatě řízení exekučního. (Zásada § 40, odst. II.

ex. ř.) Právě spletnost takového řízení sama o sobě doporučuje řešení ve sporu. Jedině tam procesními prostředky bude lze dosíci řádného objasnění skutkového podkladu a jedině s p r a v e d l i v é h o r o z s o u z e n í o t á z k y ú t r a t o v é. Jen tím způsobem zájmy dlužníkovy, zákonem chráněné, nebudou dotčeny.

Zájmům věřitelovým poslouží v případech, kde předem jest žaloba nutna (§ 21, příp. 20 cit. vlád. nař.), žaloba určovací, jak dříve bylo dovozeno. Zpravidla neutrpí ani újmy tím, že výsledek určovací žaloby nezískává mu exekučního titulu, takže v případě prodlení dlužníkovy bude nutno podati žalobu novou. Tento důsledek objeví se jen u dlužníka-zemědělce, jehož hospodářství jest přes zákonné úlevy v rozvratu, anebo který svojí nedbalostí zavdává podnět, že zákonné úlevy pominou. V tom případě postup podle § 19 cit. vlád. nař. č. 251/35, § 20 v. n. 250/35 umožní věřiteli vymáhati celou pohledávku najednou, při čemž řízení nevyžádá si ani zvláštního času ani nákladů, když co do důvodu byla již věc pravoplatně rozsouděna. Rozhodně ale útraty takto nedbalému dlužníku vzniklé budou jednak úměrny jeho opětnému prodlení, jednak jistě menší, než útraty, které by vznikly každému dlužníku, a to nezaviněně, v případě odsouzení do 14 dnů pod exekuci bez ohledu na námitku předčasnosti. Soud. rada Miloš Kříž.

Z extradičních rozhodnutí ministerstva spravedlnosti.

(Srov. Právník 1935, str. 316; Právník 1936, str. 31, 390, 665.)

17. Rozsah reextradice z ČSR. do ciziny je vázán na rozsah souhlasu daného k reextradici státem původní vydání povolivším. (Případ »Arba«, č. 22.092/36—18 min. sprav.)

Dekretem z 19. prosince 1935 rozhodlo ministerstvo spravedlnosti podle § 476 tr. por. a úmluvy mezi ČSR. a královstvím Rumunským ze 7. května 1925 o vydávání zločinců a právní pomoci ve věcech trestních, č. 172/1926 Sb. z. a n., aby rumunský státní příslušník X byl vydán vládě rumunské ke stíhání pro přečin násilí proti orgánu vrchnosti a přečin úplatkářství. Provedení vydání bylo podle čl. 11. cit. úmluvy odročeno na dobu, až si X odpyká trest žaláře jednoho roku, uloženého mu československým soudem.

Dříve nežli si tento trest odpykal, uprchl odsouzený z československé vězeňské nemocnice. Byl na něho vydán zatykač a na základě jeho byl zatčen v lednu 1936 v Budapešti. Československo ihned požádalo vládu maďarskou o vydání X k odpykání zbytku trestu, uloženého mu v ČSR. pro zločin podvodu. Avšak také Rumunsko požádalo vládu maďarskou o vydání téže osoby ke stíhání pro přečin násilí proti orgánu vrchnosti a přečin úplatkářství. V souhlase s maďarsko-rumunskou extradiční úmluvou ze 16. dub-